פרשת ויצא – חמישי

(כח) וַיֹּאמַ֑ר נָקְבָ֧ה שְׂכָרְךָ֛ עָלַ֖י וְאֶתֵּֽנָה׃

כח וַאֲמַר: פְּרֵישׁ אַגְרָךְ עֲלַי, וְאֶתֵּין.

רש״י ◂ נָקְבָה שְׂכָרְךָ. כְּתַרְגּוּמוֹ פְּרֵישׁ אַגְרָךְ:

(כט) וַיֹּ֣אמֶר אֵלָ֔יו אַתָּ֣ה יָדַ֔עְתָּ אֵ֖ת אֲשֶׁ֣ר עֲבַדְתִּ֑יךָ וְאֵ֛ת אֲשֶׁר־הָיָ֥ה מִקְנְךָ֖ אִתִּֽי׃

כט וַאֲמַר לֵיהּ אַתְּ יְדַעְתְּ, יָת דִּפְלַחְתָּךְ; וְיָת דַּהֲוָה בְעִירָךְ, עִמִּי.

רש״י ◂ וְאֵת אֲשֶׁר הָיָה מִקְנְךָ אִתִּי. אֶת חֶשְׁבּוֹן מִעוּט מִקְנְךָ שֶׁבָּא לְיָדִי מִתְּחִלָּה כַּמָּה הָיוּ,

(ל) כִּ֡י מְעַט֩ אֲשֶׁר־הָיָ֨ה לְךָ֤ לְפָנַי֙ וַיִּפְרֹ֣ץ לָרֹ֔ב וַיְבָ֧רֶךְ יְהוָ֛ה אֹתְךָ֖ לְרַגְלִ֑י וְעַתָּ֗ה מָתַ֛י אֶֽעֱשֶׂ֥ה גַם־אָנֹכִ֖י לְבֵיתִֽי׃

ל אֲרֵי זְעֵיר דַּהֲוָה לָךְ קֳדָמַי, וּתְקֵיף לְסָגֵי, וּבָרֵיךְ יְיָ יָתָךְ, בְּדִילִי; וּכְעַן, אֵימָתַי אַעֲבֵיד אַף אֲנָא לְבֵיתִי.

רש״י ◂ לְרַגְלִי. עִם רַגְלִי בִּשְׁבִיל בִּיאַת רַגְלִי בָּאת אֶצְלְךָ הַבְּרָכָה כְּמוֹ הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ. לָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלִי. הַבָּאִים עִמִּי: גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי. לְצוֹרֶךְ בֵּיתִי עַכְשָׁיו אֵין עוֹשִׂין לְצָרְכִּי אֶלָּא בָנַי וְצָרִיךְ אֲנִי לִהְיוֹת עוֹשֶׂה גַּם אֲנִי עִמָּהֶם לְסָמְכָן וְזֶהוּ גַּם:

(לא) וַיֹּ֖אמֶר מָ֣ה אֶתֶּן־לָ֑ךְ וַיֹּ֤אמֶר יַעֲקֹב֙ לֹא־תִתֶּן־לִ֣י מְא֔וּמָה אִם־תַּֽעֲשֶׂה־לִּי֙ הַדָּבָ֣ר הַזֶּ֔ה אָשׁ֛וּבָה אֶרְעֶ֥ה צֹֽאנְךָ֖ אֶשְׁמֹֽר׃

לא וַאֲמַר, מָא אֶתֵּין לָךְ; וַאֲמַר יַעֲקוֹב, לָא תִתֵּין לִי מִדְּעַם אִם תַּעֲבֵיד לִי פִּתְגָמָא הָדֵין, אֲתוּב אֶרְעֵי עָנָךְ אֶטַּר.

(לב) אֶֽעֱבֹ֨ר בְּכָל־צֹֽאנְךָ֜ הַיּ֗וֹם הָסֵ֨ר מִשָּׁ֜ם כָּל־שֶׂ֣ה ׀ נָקֹ֣ד וְטָל֗וּא וְכָל־שֶׂה־חוּם֙ בַּכְּשָׂבִ֔ים וְטָל֥וּא וְנָקֹ֖ד בָּֽעִזִּ֑ים וְהָיָ֖ה שְׂכָרִֽי׃

לב אֶעְבַּר בְּכָל עָנָךְ יוֹמָא דֵּין, אַעְדִּי מִתַּמָּן כָּל אִמַּר נְמוֹר וּרְקוֹעַ וְכָל אִמַּר שְׁחוּם בְּאִמְּרַיָּא, וּרְקוֹעַ וּנְמוֹר, בְּעִזַּיָּא; וִיהֵי, אַגְרִי.

רש״י ◂ נָקֹד. מְנוּמָּר בַּחֲבַרְבּוּרוֹת דַּקּוֹת כְּמוֹ נְקוּדוֹת פוֹנְטוּר״א בְּלַעַ״ז: טָלוּא. לְשׁוֹן טְלָאִים חֲבַרְבּוּרוֹת רְחָבוֹת: חוּם. שָׁחוּם דּוֹמֶה לְאָדוֹם רו״ש בְּלַעַ״ז לְשׁוֹן מִשְׁנָה שְׁחַמְתִּית וְנִמְצֵאת לְבָנָה לְעִנְיַן תְּבוּאָה: וְהָיָה שְׂכָרִי. אוֹתָן שֶׁיִּוָּלְדוּ מִכָּאן וּלְהַבָּא נְקוּדִּים וּטְלוּאִים בָּעִזִּים וּשְׁחוּמִים בַּכְּשָׂבִים יִהְיוּ שֶׁלִּי וְאוֹתָן שֶׁיֶּשְׁנָן עַכְשָׁיו הַפְרֵשׁ מֵהֶם וְהַפְקִידֵם בְּיַד בָּנֶיךָ שֶׁלֹּא תֹאמַר לִי עַל הַנּוֹלָדִים מֵעַתָּה אֵלּוּ הָיוּ שָׁם מִתְּחִלָּה וְעוֹד שֶׁלֹּא תֹאמַר לִי עַל יְדֵי הַזְּכָרִים שֶׁהֵן נְקוּדִּים וּטְלוּאִים תֵּלַדְנָה הַנְּקֵבוֹת דּוּגְמָתָן מִכָּאן וָאֵילָךְ:

(לג) וְעָֽנְתָה־בִּ֤י צִדְקָתִי֙ בְּי֣וֹם מָחָ֔ר כִּי־תָב֥וֹא עַל־שְׂכָרִ֖י לְפָנֶ֑יךָ כֹּ֣ל אֲשֶׁר־אֵינֶנּוּ֩ נָקֹ֨ד וְטָל֜וּא בָּֽעִזִּ֗ים וְחוּם֙ בַּכְּשָׂבִ֔ים גָּנ֥וּב ה֖וּא אִתִּֽי׃

לג וְתַסְהֵיד עֲלַי זָכוּתִי בְּיוֹם מְחַר, אֲרֵי תֵיעוֹל עַל אַגְרִי קֳדָמָךְ: כֹּל דְּלֵיתוֹהִי נְמוֹר וּרְקוֹעַ בְּעִזַּיָּא, וּשְׁחוּם בְּאִמְּרַיָּא גְּנוּבָא הוּא, עִמִּי.

רש״י ◂ וְעָנְתָה בִּי וְגוֹ׳. אִם תַּחְשְׁדֵנִי שֶׁאֲנִי נוֹטֵל מִשֶּׁלְּךָ כְּלוּם תַּעֲנֶה בִּי צִדְקָתִי כִּי תָבוֹא צִדְקָתִי וְתָעִיד עַל שְׂכָרִי לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא תִמְצָא בְּעֶדְרִי כִּי אִם נְקֻדִּים וּטְלוּאִים וְכָל שֶׁתִּמְצָא בָּהֶן שֶׁאֵינוֹ נָקוֹד אוֹ טָלוּא אוֹ חוּם בְּיָדוּעַ שֶׁגְּנַבְתִּיו לְךָ וּבִגְנֵבָה הוּא שָׁרוּי אֶצְלִי:

(לד) וַיֹּ֥אמֶר לָבָ֖ן הֵ֑ן ל֖וּ יְהִ֥י כִדְבָרֶֽךָ׃

לד וַאֲמַר לָבָן, בְּרַם: לְוַי, יְהֵי כְּפִתְגָמָךְ.

רש״י ◂ הֵן. לְשׁוֹן קַבָּלַת דְּבָרִים: לוּ יְהִי כִדְבָרֶךָ. הַלְוַאי שֶׁתַּחְפּוֹץ בְּכָךְ:

(לה) וַיָּ֣סַר בַּיּוֹם֩ הַה֨וּא אֶת־הַתְּיָשִׁ֜ים הָֽעֲקֻדִּ֣ים וְהַטְּלֻאִ֗ים וְאֵ֤ת כָּל־הָֽעִזִּים֙ הַנְּקֻדּ֣וֹת וְהַטְּלֻאֹ֔ת כֹּ֤ל אֲשֶׁר־לָבָן֙ בּ֔וֹ וְכָל־ח֖וּם בַּכְּשָׂבִ֑ים וַיִּתֵּ֖ן בְּיַד־בָּנָֽיו׃

לה וְאַעְדִּי בְּיוֹמָא הַהוּא יָת תֵּישַׁיָּא רְגוֹלַיָּא וּרְקוֹעַיָּא, וְיָת כָּל עִזַּיָּא נְמוֹרָתָא וּרְקוֹעָתָא, כֹּל דְּחִיוָר בֵּיהּ, וְכָל דִּשְׁחוּם בְּאִמְּרַיָּא; וִיהַב, בְּיַד בְּנוֹהִי.

רש״י ◂ וַיָּסַר. לָבָן בַּיּוֹם הַהוּא וְגוֹ׳: הַתְּיָשִׁים. עִזִּים זְכָרִים: כֹּל אֲשֶׁר לָבָן בּוֹ. כָּל אֲשֶׁר הָיְתָה בּוֹ חֲבַרְבּוּרוֹת לְבָנוֹת: וַיִּתֵּן. לָבָן בְּיַד בָּנָיו:

(לו) וַיָּ֗שֶׂם דֶּ֚רֶךְ שְׁלֹ֣שֶׁת יָמִ֔ים בֵּינ֖וֹ וּבֵ֣ין יַעֲקֹ֑ב וְיַעֲקֹ֗ב רֹעֶ֛ה אֶת־צֹ֥אן לָבָ֖ן הַנּוֹתָרֹֽת׃

לו וְשַׁוִּי, מַהְלַךְ תְּלָתָא יוֹמִין, בֵּינוֹהִי, וּבֵין יַעֲקוֹב; וְיַעֲקוֹב, רָעֵי יָת עָנָא דְלָבָן דְּאִשְׁתְּאַרָא.

רש״י ◂ הַנּוֹתָרֹת. הָרְעוּעוֹת שֶׁבָּהֶן הַחוֹלוֹת וְהָעֲקָרוֹת שֶׁאֵינָן אֶלָּא שִׁירַיִם אוֹתָן מָסַר לוֹ:

(לז) וַיִּֽקַּֽח־ל֣וֹ יַעֲקֹ֗ב מַקַּ֥ל לִבְנֶ֛ה לַ֖ח וְל֣וּז וְעַרְמ֑וֹן וַיְפַצֵּ֤ל בָּהֵן֙ פְּצָל֣וֹת לְבָנ֔וֹת מַחְשֹׂף֙ הַלָּבָ֔ן אֲשֶׁ֖ר עַל־הַמַּקְלֽוֹת׃

לז וּנְסֵיב לֵיהּ יַעֲקוֹב, חֻטְרִין דְּלִבְנֵי רַטִּיבִין וּדְלוּז וּדְדַלּוֹב; וְקַלֵּיף בְּהוֹן, קַלְּפִין חִיוָרִין קְלוּף חִיוַר, דְּעַל חֻטְרַיָּא.

רש״י ◂ מַקַּל לִבְנֶה. עֵץ הוּא וּשְׁמוֹ לִבְנֶה כְּמָה דְּתֵימָא תַּחַת אַלּוֹן וְלִבְנֶה וְאוֹמֵר אֲנִי הוּא שֶׁקּוֹרִין טְרֶינְבְּלָ״א שֶׁהוּא לָבָן: לַח. כְּשֶׁהוּא רָטוֹב: וְלוּז. וְעוֹד לָקַח מַקַּל לוּז עֵץ שֶׁגְּדֵלִין בּוֹ אֱגוֹזִים דַּקִּים קוֹלְדְרֵ״י בְּלַעַ״ז: וְעַרְמוֹן. קַשְׁטְנֵי״ר בְּלַעַ״ז: פְּצָלוֹת. קְלוּפִים קְלוּפִים שֶׁהָיָה עוֹשֵׂהוּ מְנוּמָּר: מַחְשֹׂף הַלָּבָן. גִּלּוּי לָבָן שֶׁל מַקֵּל. כְּשֶׁהָיָה קוֹלְפוֹ הָיָה נִרְאֶה וְנִגְלֶה לָבָן שֶׁלּוֹ בִּמְקוֹם הַקִּלּוּף:

(לח) וַיַּצֵּ֗ג אֶת־הַמַּקְלוֹת֙ אֲשֶׁ֣ר פִּצֵּ֔ל בָּרְהָטִ֖ים בְּשִֽׁקֲת֣וֹת הַמָּ֑יִם אֲשֶׁר֩ תָּבֹ֨אןָ הַצֹּ֤אן לִשְׁתּוֹת֙ לְנֹ֣כַח הַצֹּ֔אן וַיֵּחַ֖מְנָה בְּבֹאָ֥ן לִשְׁתּֽוֹת׃

לח וְדַעִיץ, יָת חֻטְרַיָּא דְּקַלֵּיף, בְּרַטְיָא, אֲתַר בֵּית שַׁקְיָא דְּמַיָּא אֲתַר דְּאָתְיָן עָנָא לְמִשְׁתֵּי לְקִבְלְהוֹן דְּעָנָא, וּמִתְיַחֲמָן בְּמֵיתֵיהוֹן לְמִשְׁתֵּי.

רש״י ◂ וַיַּצֵּג. תַּרְגּוּמוֹ וְדַעִיץ לְשׁוֹן תְּחִיבָה וּנְעִיצָה הוּא בִּלְשׁוֹן אֲרַמִּית וְהַרְבֵּה יֵשׁ בַּגְּמָרָא דָּצָה וְשַׁלְפָה דָּץ בֵּיהּ מִידֵי דָּצָה כְּמוֹ דָּעֲצָה אֶלָּא שֶׁמְּקַצֵּר אֶת לְשׁוֹנוֹ: בָּרְהָטִים. בִּמְרוּצוֹת הַמַּיִם בִּבְרֵכוֹת הָעֲשׂוּיוֹת בָּאָרֶץ לְהַשְׁקוֹת שָׁם הַצֹּאן: אֲשֶׁר תָּבֹאןָ וְגוֹ׳. בָּרְהָטִים אֲשֶׁר תָּבֹאנָה הַצֹּאן לִשְׁתּוֹת שָׁם הִצִּיג הַמַּקְלוֹת לְנֹכַח הַצֹּאן: וַיֵּחַמְנָה וְגוֹ׳. הַבְּהֵמָה רוֹאָה אֶת הַמַּקְלוֹת וְהִיא נִרְתַּעַת לַאֲחוֹרֶיהָ וְהַזָּכָר רוֹבְעָהּ וְיוֹלֶדֶת כַּיּוֹצֵא בּוֹ. רַבִּי הוֹשַׁעְיָא אוֹמֵר הַמַּיִם נַעֲשִׂין זֶרַע בְּמֵעֵיהֶן וְלֹא הָיוּ צְרִיכוֹת לְזָכָר וְזֶהוּ וַיֵּחַמְנָה וְגוֹ׳. (וְרוֹצֶה לוֹמַר בְּתֵבָה זוֹ הִתְחַבְּרוּ לְשׁוֹן זָכָר וּנְקֵבָה כְּמ״ש הראב״ע):

(לט) וַיֶּחֱמ֥וּ הַצֹּ֖אן אֶל־הַמַּקְל֑וֹת וַתֵּלַ֣דְןָ הַצֹּ֔אן עֲקֻדִּ֥ים נְקֻדִּ֖ים וּטְלֻאִֽים׃

לט וְאִתְיַחֲמָא עָנָא, בְּחֻטְרַיָּא; וִילִידָן עָנָא, רְגוֹלִין נְמוֹרִין וּרְקוֹעִין.

רש״י ◂ אֶל הַמַּקְלוֹת. אֶל מַרְאוֹת הַמַּקְלוֹת: עֲקֻדִּים. מְשׁוּנִּים בִּמְקוֹם עֲקֵדָתָן הֵם קַרְסוּלֵי יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם:

(מ) וְהַכְּשָׂבִים֮ הִפְרִ֣יד יַעֲקֹב֒ וַ֠יִּתֵּן פְּנֵ֨י הַצֹּ֧אן אֶל־עָקֹ֛ד וְכָל־ח֖וּם בְּצֹ֣אן לָבָ֑ן וַיָּֽשֶׁת־ל֤וֹ עֲדָרִים֙ לְבַדּ֔וֹ וְלֹ֥א שָׁתָ֖ם עַל־צֹ֥אן לָבָֽן׃

מ וְאִמְּרַיָּא, אַפְרֵישׁ יַעֲקוֹב, וִיהַב בְּרֵישׁ עָנָא כָּל דִּרְגוֹל וְכָל דִּשְׁחוּם, בְּעָנָא דְלָבָן; וְשַׁוִּי לֵיהּ עֶדְרִין בִּלְחוֹדוֹהִי, וְלָא עָרֵיבִנּוּן עִם עָנָא דְלָבָן.

רש״י ◂ וְהַכְּשָׂבִים הִפְרִיד יַעֲקֹב. הַנּוֹלָדִים עֲקוּדִּים וּנְקוּדִּים הִבְדִּיל וְהִפְרִיד לְעַצְמָן וְעָשָׂה אוֹתָן עֵדֶר עֵדֶר לְבַדּוֹ וְהוֹלִיךְ אוֹתוֹ הָעֵדֶר הֶעָקוֹד לִפְנֵי הַצֹּאן וּפְנֵי הַצֹּאן הַהוֹלְכוֹת אַחֲרֵיהֶם צוֹפוֹת אֲלֵיהֶם זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתֵּן פְּנֵי הַצֹּאן אֶל עָקוֹד שֶׁהָיוּ פְּנֵי הַצֹּאן אֶל הָעֲקוּדִּים וְאֶל כָּל חוּם שֶׁמָּצָא בְּצֹאן לָבָן: וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים. כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי:

(מא) וְהָיָ֗ה בְּכָל־יַחֵם֮ הַצֹּ֣אן הַמְקֻשָּׁרוֹת֒ וְשָׂ֨ם יַעֲקֹ֧ב אֶת־הַמַּקְל֛וֹת לְעֵינֵ֥י הַצֹּ֖אן בָּרְהָטִ֑ים לְיַחְמֵ֖נָּה בַּמַּקְלֽוֹת׃

מא וְהָוֵי, בְּכָל עִדָּן דְּמִתְיַחֲמָן עָנָא מְבַכְּרָתָא, וּמְשַׁוֵּי יַעֲקוֹב יָת חֻטְרַיָּא לְעֵינֵי עָנָא, בְּרַטְיָא לְיַחָמוּתְהוֹן, בְּחֻטְרַיָּא.

רש״י ◂ הַמְקֻשָּׁרוֹת. כְּתַרְגּוּמוֹ הַבְּכִירוֹת וְאֵין לוֹ עֵד בַּמִּקְרָא. וּמְנַחֵם חִבְּרוֹ עִם אֲחִיתוֹפֶל בַּקּוֹשְׁרִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּיץ. אוֹתָן הַמִּתְקַשְּׁרוֹת יַחַד לְמַהֵר עִבּוּרָן:

(מב) וּבְהַעֲטִ֥יף הַצֹּ֖אן לֹ֣א יָשִׂ֑ים וְהָיָ֤ה הָעֲטֻפִים֙ לְלָבָ֔ן וְהַקְּשֻׁרִ֖ים לְיַעֲקֹֽב׃

מב וּבְלַקִּישׁוּת עָנָא, לָא מְשַׁוֵּי; וְהָוַן לַקִּישַׁיָּא לְלָבָן, וּבַכִּירַיָּא לְיַעֲקוֹב.

רש״י ◂ וּבְהַעֲטִיף. לְשׁוֹן אִחוּר כְּתַרְגּוּמוֹ בְּלַקִּישׁוּת. וּמְנַחֵם חִבְּרוֹ עִם הַמַּחֲלָצוֹת וְהַמַּעֲטָפוֹת לְשׁוֹן עֲטִיפַת כְּסוּת כְּלוֹמַר מִתְעַטְּפוֹת בְּעוֹרָן וְצַמְרָן וְאֵינָן מִתְאַוּוֹת לְהִתְיַחֵם עַל יְדֵי הַזְּכָרִים:

(מג) וַיִּפְרֹ֥ץ הָאִ֖ישׁ מְאֹ֣ד מְאֹ֑ד וַֽיְהִי־לוֹ֙ צֹ֣אן רַבּ֔וֹת וּשְׁפָחוֹת֙ וַעֲבָדִ֔ים וּגְמַלִּ֖ים וַחֲמֹרִֽים׃

מג וּתְקֵיף גַּבְרָא, לַחְדָּא לַחְדָּא; וַהֲווֹ לֵיהּ, עָן סַגִּיאָן, וְאַמְהָן וְעַבְדִּין, וְגַמְלִין וַחֲמָרִין.

רש״י ◂ צֹאן רַבּוֹת. פָּרוֹת וְרָבוֹת יוֹתֵר מִשְּׁאָר צֹאן: וּשְׁפָחוֹת וַעֲבָדִים. מוֹכֵר צֹאנוֹ בְּדָמִים יְקָרִים וְלוֹקֵחַ לוֹ כָּל אֵלֶּה:

לא (א) וַיִּשְׁמַ֗ע אֶת־דִּבְרֵ֤י בְנֵֽי־לָבָן֙ לֵאמֹ֔ר לָקַ֣ח יַעֲקֹ֔ב אֵ֖ת כָּל־אֲשֶׁ֣ר לְאָבִ֑ינוּ וּמֵאֲשֶׁ֣ר לְאָבִ֔ינוּ עָשָׂ֕ה אֵ֥ת כָּל־הַכָּבֹ֖ד הַזֶּֽה׃

א וּשְׁמַע, יָת פִּתְגָמֵי בְּנֵי לָבָן דְּאָמְרִין, נְסֵיב יַעֲקוֹב, יָת כָּל דִּלַאֲבוּנָא; וּמִדִּלַאֲבוּנָא קְנָא, יָת כָּל נִכְסַיָּא הָאִלֵּין.

רש״י ◂ עָשָׂה. כָּנַס כְּמוֹ וַיַּעַשׂ חַיִל וַיַּךְ אֶת עֲמָלֵק:

(ב) וַיַּ֥רְא יַעֲקֹ֖ב אֶת־פְּנֵ֣י לָבָ֑ן וְהִנֵּ֥ה אֵינֶ֛נּוּ עִמּ֖וֹ כִּתְמ֥וֹל שִׁלְשֽׁוֹם׃

ב וַחֲזָא יַעֲקוֹב, יָת סְבַר אַפֵּי לָבָן; וְהָא לֵיתְנוּן עִמֵּיהּ, כְּמֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַמּוֹהִי.

(ג) וַיֹּ֤אמֶר יְהוָה֙ אֶֽל־יַעֲקֹ֔ב שׁ֛וּב אֶל־אֶ֥רֶץ אֲבוֹתֶ֖יךָ וּלְמוֹלַדְתֶּ֑ךָ וְאֶֽהְיֶ֖ה עִמָּֽךְ׃

ג וַאֲמַר יְיָ לְיַעֲקוֹב, תּוּב לַאֲרַע אֲבָהָתָךְ וּלְיַלָּדוּתָךְ; וִיהֵי מֵימְרִי, בְּסַעֲדָךְ.

רש״י ◂ שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ. וְשָׁם אֶהְיֶה עִמְּךָ אֲבָל בְּעוֹדְךָ מְחוּבָּר לַטָּמֵא אִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁרוֹת שְׁכִינָתִי עָלֶיךָ:

(ד) וַיִּשְׁלַ֣ח יַעֲקֹ֔ב וַיִּקְרָ֖א לְרָחֵ֣ל וּלְלֵאָ֑ה הַשָּׂדֶ֖ה אֶל־צֹאנֽוֹ׃

ד וּשְׁלַח יַעֲקוֹב, וּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה, לְחַקְלָא, לְוָת עָנֵיהּ.

רש״י ◂ וַיִּקְרָא לְרָחֵל וּלְלֵאָה. לְרָחֵל תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ לְלֵאָה שֶׁהִיא הָיְתָה עֲקֶרֶת הַבַּיִת שֶׁבִּשְׁבִילָהּ נִזְדַּוֵּג יַעֲקֹב עִם לָבָן וְאַף בָּנֶיהָ שֶׁל לֵאָה מוֹדִים בַּדָּבָר שֶׁהֲרֵי בּוֹעַז וּבֵית דִּינוֹ מִשֵּׁבֶט יְהוּדָה אוֹמְרִים כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶן וְגוֹ׳ הִקְדִּימוּ רָחֵל לְלֵאָה:

(ה) וַיֹּ֣אמֶר לָהֶ֗ן רֹאֶ֤ה אָנֹכִי֙ אֶת־פְּנֵ֣י אֲבִיכֶ֔ן כִּֽי־אֵינֶ֥נּוּ אֵלַ֖י כִּתְמֹ֣ל שִׁלְשֹׁ֑ם וֵאלֹהֵ֣י אָבִ֔י הָיָ֖ה עִמָּדִֽי׃

ה וַאֲמַר לְהוֹן, חָזֵי אֲנָא יָת סְבַר אַפֵּי אֲבוּכוֹן, אֲרֵי לֵיתְנוּן עִמִּי, כְּמֵאִתְמָלֵי וּמִדְּקַמּוֹהִי; וֵאלָהֵיהּ דְּאַבָּא, הֲוָה בְּסַעְדִּי.

(ו) וְאַתֵּ֖נָה יְדַעְתֶּ֑ן כִּ֚י בְּכָל־כֹּחִ֔י עָבַ֖דְתִּי אֶת־אֲבִיכֶֽן׃

ו וְאַתֵּין, יְדַעְתִּין: אֲרֵי, בְּכָל חֵילִי, פְּלַחִית, יָת אֲבוּכוֹן.

(ז) וַאֲבִיכֶן֙ הֵ֣תֶל בִּ֔י וְהֶחֱלִ֥ף אֶת־מַשְׂכֻּרְתִּ֖י עֲשֶׂ֣רֶת מֹנִ֑ים וְלֹֽא־נְתָנ֣וֹ אֱלֹהִ֔ים לְהָרַ֖ע עִמָּדִֽי׃

ז וַאֲבוּכוֹן שַׁקַּר בִּי, וְאַשְׁנִי יָת אַגְרִי עֲסַר זִמְנִין; וְלָא שַׁבְקֵיהּ יְיָ, לְאַבְאָשָׁא עִמִּי.

רש״י ◂ עֲשֶׂרֶת מוֹנִים. אֵין מוֹנִים פָּחוּת מֵעֲשָׂרָה: מוֹנִים. לְשׁוֹן סְכוּם כְּלַל הַחֶשְׁבּוֹן וְהֵן עֲשִׂירִיּוֹת לִמַּדְנוּ שֶׁהֶחֱלִיף תְּנָאוֹ מֵאָה פְּעָמִים:

(ח) אִם־כֹּ֣ה יֹאמַ֗ר נְקֻדִּים֙ יִהְיֶ֣ה שְׂכָרֶ֔ךָ וְיָלְד֥וּ כָל־הַצֹּ֖אן נְקֻדִּ֑ים וְאִם־כֹּ֣ה יֹאמַ֗ר עֲקֻדִּים֙ יִהְיֶ֣ה שְׂכָרֶ֔ךָ וְיָלְד֥וּ כָל־הַצֹּ֖אן עֲקֻדִּֽים׃

ח אִם כְּדֵין הֲוָה אָמַר, נְמוֹרִין יְהֵי אַגְרָךְ וִילִידָן כָּל עָנָא, נְמוֹרִין; וְאִם כְּדֵין הֲוָה אָמַר, רְגוֹלִין יְהֵי אַגְרָךְ וִילִידָן כָּל עָנָא, רְגוֹלִין.

(ט) וַיַּצֵּ֧ל אֱלֹהִ֛ים אֶת־מִקְנֵ֥ה אֲבִיכֶ֖ם וַיִּתֶּן־לִֽי׃

ט וְאַפְרֵישׁ יְיָ מִן בְּעִירָא דַּאֲבוּכוֹן, וִיהַב לִי.

(י) וַיְהִ֗י בְּעֵת֙ יַחֵ֣ם הַצֹּ֔אן וָאֶשָּׂ֥א עֵינַ֛י וָאֵ֖רֶא בַּחֲל֑וֹם וְהִנֵּ֤ה הָֽעַתֻּדִים֙ הָעֹלִ֣ים עַל־הַצֹּ֔אן עֲקֻדִּ֥ים נְקֻדִּ֖ים וּבְרֻדִּֽים׃

י וַהֲוָה, בְּעִדָּן דְּאִתְיַחֲמָא עָנָא, וּזְקָפִית עֵינַי וַחֲזֵית, בְּחֶלְמָא; וְהָא תֵישַׁיָּא דְּסָלְקִין עַל עָנָא, רְגוֹלִין נְמוֹרִין וּפַצִּיחִין.

רש״י ◂ וְהִנֵּה הָעַתֻּדִים. אַף עַל פִּי שֶׁהִבְדִּילָם לָבָן כֻּלָּם שֶׁלֹּא יִתְעַבְּרוּ הַצֹּאן דּוּגְמָתָן הָיוּ הַמַּלְאָכִים מְבִיאִין אוֹתָן מֵעֵדֶר הַמָּסוּר בְּיַד בְּנֵי לָבָן לָעֵדֶר שֶׁבְּיַד יַעֲקֹב: וּבְרֻדִּים. תַּרְגּוּמוֹ וּפַצִּיחִין פִּישְׁ״ד בְּלַעַ״ז חוּט שֶׁל לָבָן מַקִּיף אֶת גּוּפָן סָבִיב וַחֲבַרְבּוּרוֹת שֶׁלּוֹ פְּתוּחָה וּמְפוּלֶּשֶׁת מִזּוֹ אֶל זוֹ (ס״א מִזָּן אֶל זָן) וְאֵין לִי לְהָבִיא עֵד מִן הַמִּקְרָא:

(יא) וַיֹּ֨אמֶר אֵלַ֜י מַלְאַ֧ךְ הָאֱלֹהִ֛ים בַּחֲל֖וֹם יַעֲקֹ֑ב וָאֹמַ֖ר הִנֵּֽנִי׃

יא וַאֲמַר לִי מַלְאֲכָא דַיְיָ, בְּחֶלְמָא יַעֲקוֹב; וַאֲמָרִית, הָאֲנָא.

(יב) וַיֹּ֗אמֶר שָׂא־נָ֨א עֵינֶ֤יךָ וּרְאֵה֙ כָּל־הָֽעַתֻּדִים֙ הָעֹלִ֣ים עַל־הַצֹּ֔אן עֲקֻדִּ֥ים נְקֻדִּ֖ים וּבְרֻדִּ֑ים כִּ֣י רָאִ֔יתִי אֵ֛ת כָּל־אֲשֶׁ֥ר לָבָ֖ן עֹ֥שֶׂה לָּֽךְ׃

יב וַאֲמַר, זְקוֹף כְּעַן עֵינָךְ וַחֲזִי כָּל תֵּישַׁיָּא דְּסָלְקִין עַל עָנָא, רְגוֹלִין נְמוֹרִין, וּפַצִּיחִין: אֲרֵי גְּלֵי קֳדָמַי, יָת כָּל דְּלָבָן עָבֵיד לָךְ.

(יג) אָנֹכִ֤י הָאֵל֙ בֵּֽית־אֵ֔ל אֲשֶׁ֨ר מָשַׁ֤חְתָּ שָּׁם֙ מַצֵּבָ֔ה אֲשֶׁ֨ר נָדַ֥רְתָּ לִּ֛י שָׁ֖ם נֶ֑דֶר עַתָּ֗ה ק֥וּם צֵא֙ מִן־הָאָ֣רֶץ הַזֹּ֔את וְשׁ֖וּב אֶל־אֶ֥רֶץ מוֹלַדְתֶּֽךָ׃

יג אֲנָא אֱלָהָא דְּאִתְגְּלֵיתִי עֲלָךְ, בְּבֵית אֵל, דִּמְשַׁחְתָּא תַּמָּן קָמָא, דְּקַיֵּימְתָּא קֳדָמַי תַּמָּן קְיָם; כְּעַן, קוּם פּוּק מִן אַרְעָא הָדָא, וְתוּב, לַאֲרַע יַלָּדוּתָךְ.

רש״י ◂ הָאֵל בֵּית אֵל. כְּמוֹ אֵל בֵּית אֵל הַהֵ״א יְתֵרָה וְדֶרֶךְ מִקְרָאוֹת לְדַבֵּר כֵּן כְּמוֹ כִּי אַתֶּם בָּאִים אֶל הָאָרֶץ כְּנַעַן: מָשַׁחְתָּ שָּׁם. לְשׁוֹן רִבּוּי וּגְדֻלָּה כְּשֶׁנִּמְשַׁח לְמַלְכוּת כָּךְ וַיִּצֹק שֶׁמֶן עַל רֹאשָׁהּ לִהְיוֹת מְשׁוּחָה לְמִזְבֵּחַ: אֲשֶׁר נָדַרְתָּ לִי. וְצָרִיךְ אַתָּה לְשַׁלְּמוֹ שֶׁאָמַרְתָּ יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים שֶׁתַּקְרִיב שָׁם קָרְבָּנוֹת:

(יד) וַתַּ֤עַן רָחֵל֙ וְלֵאָ֔ה וַתֹּאמַ֖רְנָה ל֑וֹ הַע֥וֹד לָ֛נוּ חֵ֥לֶק וְנַחֲלָ֖ה בְּבֵ֥ית אָבִֽינוּ׃

יד וַאֲתִיבַת רָחֵל וְלֵאָה, וַאֲמָרָא לֵיהּ: הַעוֹד לַנָא חוּלָק וְאַחְסָנָא, בְּבֵית אֲבוּנָא.

רש״י ◂ הַעוֹד לָנוּ. לָמָּה נְעַכֵּב עַל יָדְךָ מִלָּשׁוּב כְּלוּם אָנוּ מְיַחֲלוֹת לִירַשׁ מִנִּכְסֵי אָבִינוּ כְּלוּם בֵּין הַזְּכָרִים:

(טו) הֲל֧וֹא נָכְרִיּ֛וֹת נֶחְשַׁ֥בְנוּ ל֖וֹ כִּ֣י מְכָרָ֑נוּ וַיֹּ֥אכַל גַּם־אָכ֖וֹל אֶת־כַּסְפֵּֽנוּ׃

טו הֲלָא נֻכְרָאָן אִתְחֲשַׁבְנָא לֵיהּ, אֲרֵי זַבְּנַנָא; וַאֲכַל אַף מֵיכַל, יָת כַּסְפַּנָא.

רש״י ◂ הֲלוֹא נָכְרִיּוֹת נֶחְשַׁבְנוּ לוֹ. אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לָתֵת נְדוּנְיָא לִבְנוֹתָיו בִּשְׁעַת נִשּׂוּאִין נָהַג עִמָּנוּ כְּנָכְרִיּוֹת כִּי מְכָרָנוּ לְךָ (שֶׁעָבַדְתָּ אוֹתוֹ בָּנוּ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְלֹא נְתָנָנוּ לְךָ אֶלָּא) בִּשְׂכַר הַפְּעֻלָּה: אֶת כַּסְפֵּנוּ. שֶׁעִכֵּב דְּמֵי שְׂכַר פְּעֻלָּתְךָ:

(טז) כִּ֣י כָל־הָעֹ֗שֶׁר אֲשֶׁ֨ר הִצִּ֤יל אֱלֹהִים֙ מֵֽאָבִ֔ינוּ לָ֥נוּ ה֖וּא וּלְבָנֵ֑ינוּ וְעַתָּ֗ה כֹּל֩ אֲשֶׁ֨ר אָמַ֧ר אֱלֹהִ֛ים אֵלֶ֖יךָ עֲשֵֽׂה׃

טז אֲרֵי כָל עֻתְרָא, דְּאַפְרֵישׁ יְיָ מֵאֲבוּנָא דִּילַנָא הוּא, וְדִבְנַנָא; וּכְעַן, כֹּל דַּאֲמַר יְיָ לָךְ עֲבֵיד.

רש״י ◂ כִּי כָל הָעֹשֶׁר. כִּי זֶה מְשַׁמֵּשׁ בִּלְשׁוֹן אֶלָּא. כְּלוֹמַר מִשֶּׁל אָבִינוּ אֵין לָנוּ כְּלוּם אֶלָּא מַה שֶּׁהִצִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאָבִינוּ שֶׁלָּנוּ הוּא: הִצִּיל. לְשׁוֹן הִפְרִישׁ וְכֵן כָּל לְשׁוֹן הַצָּלָה שֶׁבַּמִּקְרָא לְשׁוֹן הַפְרָשָׁה שֶׁמַּפְרִישׁוֹ מִן הָרָעָה וּמִן הָאוֹיֵב: